

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. XII. Quousque locum habeat regula, quòd in dubio melior est Conditio
possidentis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

mirum, ratione, gravitate, vel levitate motorum sic esse suadentium. Sic ergo accipiendò formidinem, certum videtur, illam quoque non esse de substantia, seu essentia iudicij opinativi propriè dicti; cum dari possit opinio pro una determinatè parte contradictionis, quin in oppositum occurrant alia motiva id suadentia, ut diximus *supra*, licet quandoque talis formido simul cum opinione consistere possit.

848. Not. 9. ab Authoribus, qui negant, ul- lum iudicium rationis, nisi certum, suf- ficere ad amplectendam partem minùs tu- tam, seu stantem pro libertate contra le- gem, rejici à sufficientia inculpate operan- di, ex iudicio rationis, seu conscientia merè probabili, nec certa mortaliter pro- pterea, quòd, cum sit merè opinativa, & sæpè habeat contra se rationes probabi- les, admittat prudentem formidinem fal- si, ac peccati, oriundam ex motivis con- trariis, ac prudenter, seu probabiliter, aut etiam probabilius suadentibus, illud iudi- cium, seu conscientiam, falli actu, & opus exercendum, esse peccatum.

849. Hæc ergo formido, præter iudicium, quo quis iudicat, *rem esse licitam cum non repugnantia tamen, ut sit illicita*, expli- cat præterea periculum aliquod, quòd, cum contraria sententia probabiliter di- cter, iudicium oppositum esse falsum, & rem esse illicitam, opinio dicens, *esse licitum*, minus remota sit *ab actu aliter essen- di*, atque adeò, *quòd res aliter se habeat*, quam ipse iudicet. Consistit ergo hæc for- mido non in mera apprehensione de pos- sibilitate oppositi, sed periculi aliquo mo- do impendentis, quòd, *si fiat actus*, pec- catum fiet, sic suadentibus momentis con- trariæ opinionis probabilis.

850. Ex his infero, nec istam formidinem essentialem esse opinioni, cum, ut jam dictum est, possit una pars contradictionis esse probabilis, quin eo ipso probabilis sit opposita. Et ratio est, quia quæstio pra- ctica versari potest inter extrema quando- que non ritè probabilia *utrinque*, & ta- men cadere sub opinionem. Quia ta- men frequentissimè usu venit, quòd ex ra- tionibus pro, & contra probabilibus, esto quis amplectatur unam partem determi- natam ex illis duabus sibi contrariis; qua- rum tamen quælibet sit probabilis, propter

rationes probabiles oppositæ partis, cum qualibet probabiliū opinionum contra- riarum stet prudens illa formido; quæstio est, an stante tali formidine nihilominus licitè operetur, vel priùs deponi debeat, & *qualiter?*

Loquimur autem, ut dixi, de prudenti formidine oppositi, quam fundant ra- tiones opinionis contrariæ. Nam si im- prudens sit, non obstat honestati actus; quia etiam cum actu divinæ fidei, qui es- sentialiter certus est, ob suam obscurita- tem frequenter conjuncta est formido ir- rationabiliter concepta, quin propterea vi- tietur. Unde tota difficultas est de con- cursu opinionum probabiliū, & contra- riarum. Cuilibet enim earum adjuncta est, aut adesse potest ejusmodi formido prudens, propter rationabiles causas, & momenta, quibus stabilitur contraria, etiã probabilis, vel æquè, vel minùs, vel etiam magis. Ad hanc quæstionem dicemus *infra*; cum altera, quæ sequitur, priùs expedienda sit.

§. XII.

Quousque locum habeat regula, quòd in dubio melior est conditio possidentis?

Hæc regula de possessione, in pari 852. causa litigantibus, tribuente condi- tionem illi potiorem, qui possessionem al- legare potest, est 65. *de regul. juris in 6.* & sic habet: *in pari delicto, & causa, po- tior est conditio possidentis; & L. 171. ff. de reg. juris*, ubi dicitur: *in pari causa pos- sessor potior haberi habet*. Hinc Alexan- der III. ut habetur in *c. ad aures. 6. de prescript.* ait: *jure divino, & huma- no meliorem esse conditionem possiden- tis*. Hujus regulæ usum plerique conce- dunt, quando subnascitur dubium, ad quem res (de qua litigatur) pertineat? vel cum homini rem possidenti suboritur du- bium, scrupulus, aut formido, an res, quam possidet, non sit aliena, consequen- ter non illicitè retineat?

Nam licet aliqui existimaverint, quòd, 853. quando possessor, etiam factâ debitâ dili- gentiâ, non potest deponere dubium per notitiam veri Domini, non possit rem à se possessam retinere, eò quòd in tali casu subintret,

subintret, ac pravealeat regula, quòd in dubiis tutior pars eligenda sit; cùm in restitutione, seu non retentione nulla iniustitia appareat; secus in retentione; alij autem in casu talis dubij rem esse dividendam inter possessorem, & alium, de cuius jure dubitatur: rectius tamen dicitur, ut jam notavimus in *preced.* in tali casu dubium sufficienter vinci, ac deponi posse à possessore, per dictamen, seu iudicium practicum, fundatum in illis regulis, quòd in tali casu melior sit conditio possidentis, & totum licet retineat; presentim, cùm & Judici præscripta sit hæc regula, quòd, cùm jura partium sunt obscura, Reo potius favendum sit, quam Actori. Reg. I. I. de reg. juris in 6.

854. Difficultas est, an, quando subnascitur ejusmodi dubium, etiam *extra materiam justitiæ* v. g. inter libertatem hominis, & legem (libertate prætendente immunitatem ab obligatione legis; hac autem asserente) ubi utriusque partis probationes, aut pares sunt, sed non certæ, adeoque solum incertæ, libertas etiam contra legem tueri se possit ex illis regulis, si probet, se ante motam sibi litem per rationes contrarias; & inde subnatum dubium (an subsit, vel non subsit obligationi?) fuisse in possessione immunitatis ab obligatione talis legis? Quæstio hæc brevius sic proponi potest: *an non solum in materiis justitiæ, sed etiam in aliis, titulus possessionis sit recta regula deponendi, seu evincendi conscientiam dubiam, recteque operandi?* Negativam sequuntur Vasquez, & Salas apud Castropalaum P. I. tr. I. D. 3. p. 7. n. 1. Eandem negativam tenet P. Thomas Muniessa in *stimulo conscientia, stimulat.* 4. §. 5. n. 40. & *stimulat.* 7. §. 7. n. 75.

855. Rationes negantium sunt sequens 1. quia ratio, propter quam in materia justitiæ titulus possessionis sit recta regula deponendi conscientiam dubiam non convenit aliis materiis; probatur: nam ideo ibi valet, quia quamvis in titulo proprietatis sint pares illi duo propter dubium; titulus tamen possessionis est pro altero certus, quo certo caret alter; ex hoc enim sit, quòd talis possessor in foro externo,

imò & interno à nullo Judice spoliari possit possessione suâ, fundante, & honestante intentionem suam, sine plena probatione in contrarium; at hæc ratio non convenit aliis materiis; ergo. Min. probat. Nam sit casus, quo quis dubitet, an talis contractus sit, vel non sit sub lege Dei prohibente illum tanquam usufructum. Ubinam possessio? si dicas, pro libertate, donec dubium resolvatur? contra est, quia nunquam fuit libertas sic contrahendi, & nunc dubitatur, an sit licitum sic contrahere; ergo dubitans non habet rationem tituli possessionis ferendi sententiam pro libertate, & amplectendi, tanquam licitum ejusmodi contractum; ergo aliis materiis non convenit ratio, propter quam titulus possessionis in materia justitiæ sufficiat ad ritè deponendam conscientiam dubiam.

2. Ex dictis constat, hominem constitutum in dubio (*an opus sit prohibitum, nec ne?*) non posse illud, nisi dubium deponat, sine certo peccato velle, & facere. Nam, ut ait S. Augustinus, *efficere id, quòd incertum est, an sit peccatum? certum peccatum est;* ergo in aliis materiis, saltem in casu opinionis probabilis, aut etiam probabilioris pro altero contra possidentem, huic non favet titulus possessionis, cùm eo titulo etiam in tribunalibus causa decidatur contra possidentem, quia nunc non sumus in dubio.

3. Arguit Muniessa cit. §. 7. n. 77. Hæc 857. imaginaria libertatis possessio, vel procedit de libertate *physica* ad faciendum talem contractum v. g. vel de libertate *moralis*, seu juris, eum faciendi? *Non primum;* quia lex non aufert libertatem physicam; aliàs hominem non relinqueret cum libertate peccandi; ergo de morali; sed sic supponitur plus, quàm falsò, fuisse unquam hominem in possessione talis libertatis; aut illam ei concessam à Deo, aut concedi potuisse. Quia nunquam potuit homo licetè, & impeccanter, facere opus prohibitum lege Dei, *sibi* (nisi velit affectatè claudere oculos, vel à lege, vel à Deo avertere) satis proposita, & intimata per ipsius iudicium, quo directè opinatur in actu secundo, contractum esse usufructum.